

Kulturdepartementet

Statusrapport

Handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer

2020–2023

Rapportering per
15. februar 2024

Innhold

Forord	5
Dialog og møteplasser	5
Tiltak 1: Tilskuddsordning mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer	5
Tiltak 2: Styrke arbeidet i regi av sivilsamfunnet mot rasisme og diskriminering	6
Tiltak 3: Utrede en veilederordning for innsikt om muslimsk identitet	6
Tiltak 4: Kultur og idrett som arenaer for mangfold og inkludering	6
Tiltak 5: Utstilling om mangfold blant muslimer i Norge	7
Tiltak 6: Utstilling om hverdagsrasisme	7
Tiltak 7: Samfunnskontrakten for flere læreplaner	8
Tiltak 8: Videreføre og videreutvikle støtten til dialogtiltak på tros- og livssynsfeltet	8
Tiltak 9: Støtte til et minne- og kunnskapssenter i regi av Stiftelsen 10. august	8
Trygghet og sikkerhet	9
Tiltak 10: Hatkriminalitet rettet mot muslimer registreres som hatmotiv i politiets straffesaksregister	9
Tiltak 11: Tilskuddsordning for sikringstiltak for tros- og livssynssamfunn	9
Tiltak 12: Dialog mellom politiet og muslimske trossamfunn	10
Kunnskap og kompetanse	11
Tiltak 13: Innhente mer kunnskap om diskriminering av muslimer i arbeidslivet	11
Tiltak 14: Kunnskapsformidling om rasisme og diskriminering	12
Tiltak 15: Forsknings- og utredningsoppdrag om sammenhenger mellom opplevelse av negative holdninger og diskriminering av muslimer, deres deltakelse på ulike samfunnsområder og opplevd tilhørighet	12
Innsats utenfor Norge	13
Tiltak 16: Videreføre Norges omfattende satsning på tros- og livssynsfrihet og tros- og livssynsminoriteters rettigheter	13
Tiltak 17: Fortsatt inkludere tros- og livssynsfrihet og hensynet til religiøse minoriteter i de periodiske landgjennomgangene (UPR) i FNs menneskerettighetsråd	13
Tiltak 18: Styrke kontakten med OSSE/ODIHR om arbeidet på feltet religiøse minoriteter ..	14

Forord

Handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer ble lagt frem 23. september 2020. Handlingsplanen inneholder 18 tiltak innenfor områdene Dialog og møteplasser, Trygghet og sikkerhet, Kunnskap og kompetanse og Innsats utenfor Norge. Tiltakene er nærmere beskrevet i [Handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer 2020-2023 \(regjeringen.no\)](#).

Denne rapporten gjør rede for status for tiltakene per 15. februar 2024. Per 15. februar 2024 er halvparten av tiltakene gjennomført. Den resterende halvparten er løpende tiltak.

Regjeringen har besluttet å utarbeide en ny handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer. Gjeldende handlingsplan videreføres frem til ny handlingsplan er på plass, innen utgangen av 2024.

Dialog og møteplasser

Tiltak 1: Tilskuddsordning mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer

Ansvarlig: Kultur- og likestillingsdepartementet

Tilskuddsordningen trådte i kraft i 2021 og forvaltes av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). Ordningen har som mål å støtte initiativer og aktiviteter som skal motvirke rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer på grunn av etnisitet, religion og livssyn. Frivillige organisasjoner, tros- og livssynssamfunn og kommuner kan søke støtte fra ordningen. I 2021 fikk 29 prosjekter støtte for til sammen 8 millioner kroner. I 2022 fikk 47 prosjekter støtte for til sammen 19 millioner kroner. I 2023 fikk 50 prosjekter støtte for til sammen 19 600 000 kroner. I 2023 var det totale omsøkte beløpet på ca. 83 000 000 kroner, og det totale antall søknader 157. Kultur- og likestillingsdepartementet viderefører bevilgningen til ordningen med 20,9 millioner kroner i 2024. Før klagesaksbehandlingen er gjennomført, har 51 ulike tiltak mottatt støtte i 2024.

Siden den ble etablert har det vært stor interesse for ordningen, og det har også vært en betydelig oversøking. Allerede i løpet av de få årene ordningen har eksistert, har flere kommuner og andre aktører satt rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer på dagsorden. Det er god geografisk spredning av tiltakene. Tilskuddsordningen bidrar til at flere aktører samarbeider og jobber systematisk og langsiktig på ulike arenaer i lokalsamfunnet og nasjonalt.

Prosjektene har noe ulik innretning, men typiske prosjekter det har blitt gitt tilskudd til, har vært tiltak som legger til rette for møteplasser og dialog der formålet er økt kunnskap og kompetanse om rasisme og diskriminering og/eller tiltaksutvikling lokalt. Flere prosjekter har vært rettet mot veiledning og rettighetsinformasjon. Det har også blitt gitt tilskudd til prosjekter med målsetning om å forbygge hatefulle ytringer på internett.

Tilskuddsmottakere for 2021-2024 kommer frem av Bufdirs hjemmeside: [Tilskudd til tiltak mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer | Bufdir](#)

Status: løpende

Tiltak 2: Styrke arbeidet i regi av sivilsamfunnet mot rasisme og diskriminering

Ansvarlig: Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Gjennom tilskuddsordningen Tilskudd til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjoner bevilger Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) støtte til prosjekter, enkelttiltak eller aktiviteter i regi av frivillige organisasjoner som bidrar til å øke arbeids- og samfunnsdeltakelsen blant innvandrere og deres barn. 40 kommuner gir støtte til lokale aktiviteter, IMDi gir tilskudd til nasjonale prosjekter. Ordningen skal blant annet bidra til å stimulere til fellesskap, tillit og tilhørighet i lokalsamfunn for innvandrere og øvrig befolkning, og motvirke utenforskap, herunder arbeid mot rasisme og diskriminering og for mangfold i lokalsamfunn.

Tilskuddsmottakere for 2022 og 2023 kommer frem av IMDis hjemmeside: [Tilskudd til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjoner | IMDi](#)

Status: løpende

Tiltak 3: Utrede en veilederordning for innsikt om muslimsk identitet

Ansvarlig: Kultur- og likestillingsdepartementet

På oppdrag for Kultur- og likestillingsdepartementet utredet Bufdir i 2021 en veilederordning for innsikt om muslimsk identitet, jf. Prop. 1 S (2021-2022). Bufdir anbefalte at man i stedet for opprettelsen av en slik ordning, styrker eksisterende ordninger som DEMBRA (demokratisk beredskap mot rasisme og antisemittisme). Gjennom denne ordningen tilbys skoler og lærerutdanninger veiledning og kurs med formål å forebygge fordommer, fremmedfrykt, rasisme, antisemittisme og ekstremisme.

Status: fullført

Tiltak 4: Kultur og idrett som arenaer for mangfold og inkludering

Ansvarlig: Kultur- og likestillingsdepartementet

Kunst- og kulturlivet, mediene, frivilligheten og idretten skal inkludere og være tilgjengelige for alle, uavhengig av for eksempel etnisitet og religion.

Kultur: Kulturdirektoratet har rolle som nasjonal koordinator for økt mangfold, inkludering og deltakelse i kultursektoren. Personer med synlig minoritetsbakgrunn, og de som representerer flerkulturelt og etnisk mangfold kan oppleve hindringer i rekruttering til kunst- og kulturrelaterte yrker. Kulturdirektoratet har utviklet verktøy, kunnskap og data på området, og sikrer at mangfold og inkludering er ivaretatt i forvaltning av tilskuddsordninger gjennom kompetanse- og kunnskapsutvikling. Direktoratet har en særskilt rolle i å stimulere kultursektoren til inkludering og representativitet, til mangfold blant publikum, hos utøvere, og i uttrykksformer, samt å støtte kulturvirksomhetene og kunstnerne i dette arbeidet.

Idrett: Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komite (NIF) skal arbeide aktivt med å forebygge rasisme i idretten. Idrettens langtidsplan «Idretten Vil 2023 – 2027», strategidokument 2019–2023, fastslår at «Idretten skal på alle nivåer praktisere nulltoleranse for enhver form for diskriminering og trakassering». Dette gjelder på alle idrettens ulike arenaer. Det viktigste verktøyet er bevisstgjøring og holdningsskapende arbeid. NIF har utarbeidet en egen veileder som skal gjøre det lettere å rapportere, håndtere og reagere på rasisme og alle typer diskriminering i idretten. De har også en egen varslingskanal for varsling av kritikkverdige forhold.

Status: løpende

Tiltak 5: Utstilling om mangfold blant muslimer i Norge

Ansvarlig: Kultur- og likestillingsdepartementet

På oppdrag fra Bufdir laget Minotenk en videoutstilling som løfter frem mangfoldet i den muslimske befolkningen. Utstillingen viser mangfoldet blant muslimer i Norge når det gjelder identitet, trosutøvelse og kultur. Utstillingen skal bidra til å forebygge diskriminering av muslimer. Utstillingen ble lansert sensommeren 2021, og den har vært vist i ulike sammenhenger. Bufdir har blant annet delt den på sosiale medier og den er vist på to-årsmarkeringen av terrorangrepet mot Al-Noor Islamic Center i Bærum, og på Bufdirs markering av 21. mars 2022 (den internasjonale dagen mot rasisme). Minotenk delte den på sine digitale flater i forbindelse med den internasjonale dagen for bekjempelse av islamofobi.

Status: fullført

Tiltak 6: Utstilling om hverdagsrasisme

Ansvarlig: Kultur- og likestillingsdepartementet

Kultur- og likestillingsdepartementet har gitt midler til Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter (HL-senteret) til en utstilling om hverdagsrasisme. Utstillingen fikk navnet U/Synlig – hverdagsrasisme i Norge og åpnet i september 2021. HL-senteret har utviklet et undervisningsopplegg knyttet til utstillingen. Utstillingen og undervisningsopplegget når mange ulike grupper i befolkningen.

Status: fullført

Tiltak 7: Samfunnskontrakten for flere læreplasser

Ansvarlig: Kunnskapsdepartementet

I 2021 ble myndighetene og partene i arbeidslivet enige om en ny «Samfunnskontrakt for flere læreplasser 2022–2026». Samarbeidet forplikter aktørene til å arbeide systematisk og målrettet med å rekruttere flere lærebedrifter og til å styrke det lokale arbeidet for læreplasser. Arbeidet mot diskriminering og for mangfold i rekrutteringen til læreplasser står sentralt.

Status: fullført

Tiltak 8: Videreføre og videreutvikle støtten til dialogtiltak på tros- og livssynsfeltet

Ansvarlig: Barne- og familiedepartementet

Barne- og familiedepartementet gir driftstilskudd til dialog- og paraplyorganisasjoner på tros- og livssynsfeltet og prosjekttstilskudd til dialogtiltak. Målet med driftstilskuddet er særlig å styrke organisasjonenes aktiviteter knyttet til rollen som brobyggere mellom tros- og livssynssamfunn og som kontaktledd til det offentlige. Det er også et mål å styrke aktivitetene rettet inn mot sivilsamfunnet for å øke kunnskapen om de ulike tros- og livssynssamfunnene. Fra og med 2022 får Muslimsk Dialognettverk (MDN), i tillegg til Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL) og Norges Kristne Råd (NKR), driftstilskudd som dialog- og paraplyorganisasjoner på tros- og livssynsfeltet.

Status: løpende

Tiltak 9: Støtte til et minne- og kunnskapscenter i regi av Stiftelsen 10. august

Ansvarlig: Kunnskapsdepartementet

I desember 2022 åpnet et minne- og læringscenter i regi av Stiftelsen 10. august, der skoleelever, studenter og andre besøkende kan lære om terrorangrepet på Al-Noor Islamic Center i 2019. Målet for senteret er å vise de fysiske sporene, fortelle om tankegodset som lå bak terrorangrepet, og stimulere til dialog med besøkende for å reflektere over konsekvenser av hatretorikk, konspirasjonsteorier og hvordan man bygger beredskap mot lignende handlinger.

I 2023 ble det bevilget 4 mill. kroner til etablering av minne- og læringscenteret. I 2024 videreføres bevilgningen på 4 mill. kroner til drift av senteret.

Status: løpende

Trygghet og sikkerhet

Tiltak 10: Hatkriminalitet rettet mot muslimer registreres som hatmotiv i politiets straffesaksregister

Ansvarlig: Justis- og beredskapsdepartementet

Hatkriminalitet rettet mot muslimer er innført som særskilt hatmotiv/grunnlag i politiets straffesaksregister. Fra og med 2021 er det derfor mulig å angi statistikk som viser omfang og utvikling av anmeldelser motivert av hat og fordommer mot muslimer.

Dette hatmotivet/grunnlaget vil inngå i den årlige statistikken over anmeldt hatkriminalitet. Det ble registrert 71 anmeldelser på dette grunnlaget i 2021, som var det første året dette kunne registreres. I 2022 ble det registrert 76 anmeldelser på dette grunnlaget.

Status: fullført

Tiltak 11: Tilskuddsordning for sikringstiltak for tros- og livssynssamfunn

Ansvarlig: Justis- og beredskapsdepartementet

Justis- og beredskapsdepartementet ga i 2020 Politidirektoratet ansvar for forvaltning av tilskuddsordningen for sikringstiltak til tros- og livssynssamfunn, jf. supplerende tildelingsbrev nr. 13 av 21. september 2020. Politidirektoratet er tildelt 5 mill. kroner under kap. 440, post 70 for å ivareta ansvar for å forvalte tilskuddsordningen for sikringstiltak til tros- og livssynssamfunn. Tilskuddsordningens formål er å bidra til at tros- og livssynssamfunn kan gjennomføre fysiske sikringstiltak som de finner nødvendig ved sine lokaler, jf. «Forskrift om tilskudd til sikringstiltak for tros- og livssynssamfunn».

I 2020 kom det inn 92 søknader om tilskudd til sikringstiltak fra ulike tros- og livssynssamfunn, hvorav 77 mottok tilskudd. I 2021 kom det inn 34 søknader om tilskudd, hvorav 32 mottok tilskudd. Det er mottatt 60 søknader om tilskudd til sikringstiltak fra ulike tros- og livssynssamfunn i 2022, hvorav 59 søkere mottok tilskudd. Det vil bli rapportert om fordeling av tilskuddsmidler for 2023 i Politidirektoratets årsrapport til Justis- og beredskapsdepartementet for 2023.

I henhold til forskriften er det ved behandling av søknadene særlig lagt vekt på:

- i hvilken grad tros- og livssynssamfunnet anses som et potensielt mål med forhøyet trussel i Politiets sikkerhetstjenestes (PST) årlige nasjonale trusselvurdering (NTV)
- søkerens spesielt begrunnede behov for fysiske sikringstiltak
- om søker har mottatt og/eller søkt om støtte fra andre offentlige myndigheter til fysiske sikringstiltak.

Status: løpende

Tiltak 12: Dialog mellom politiet og muslimske trossamfunn

Ansvarlig: Justis- og beredskapsdepartementet

Politidirektoratet la i juni 2022 frem Mangfold, dialog og tillit: Handlingsplan for politiets arbeid (2022-2025). Handlingsplanen skal bidra til å styrke politiets arbeid med mangfold, dialog og tillit frem mot 2025. Den dekker både det interne arbeidet, som er rettet mot politiet som organisasjon, ledere og ansatte (rekruttering, kompetanse, ledelse, organisasjonskultur og arbeidsmiljø), og det eksterne arbeidet, som omfatter politiets oppgaveløsning og hvordan politiet møter innbyggerne på ulike arenaer.

Tiltak 19 i Politidirektoratets handlingsplan omhandler dialog og møteplasser mellom politiet og ulike grupper av innbyggere:

Etablere dialog og møteplasser med ulike grupper av innbyggere:

«Politiet skal i større grad legge til rette for innbyggermedvirkning for å få bedre kunnskap om innbyggernes forventninger til politiet. Politiet skal nasjonalt og på distriktsnivå ta initiativ til å etablere dialog og egnede møteplasser med ulike grupper av innbyggere. Det er viktig både for å sikre gjensidig informasjonsutveksling og for å bygge relasjoner og tillit.»

Det er i Politidirektoratets handlingsplan vist til at tiltak 12 i Handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer (2020-2023) forankrer særskilt dialog mellom politiet og muslimske trossamfunn.

Tiltaket følges opp både nasjonalt og på politidistriktsnivå. Politidirektoratet har i løpet av

2022 og 2023 gjennomført flere dialogmøter med paraplyorganisasjoner på tros- og livssynsfeltet: Islamsk Råd Norge, Muslimske Dialognettverk og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn. Dialogmøtene videreføres i 2024.

Det nevnes særskilt at Politidirektoratet og Politiets sikkerhetstjeneste gjennomførte et felles dialogmøte med tros- og livssynssamfunn 16. november 2023. På dette møtet var det et særlig søkelys på situasjonen i Midtøsten og konsekvenser for sikkerhet og trygghet til ulike minoriteter i Norge og hvordan tros- og livssynssamfunnene opplever situasjonen. Politiets sikkerhetstjeneste ga en orientering om trusselbildet med utgangspunkt i den aktuelle situasjonen og politiet orienterte om aktuelle tiltak for å ivareta sikkerhet og trygghet.

Politidirektoratet har videre gitt føringer til politidistriktene om å etablere dialog og møteplasser med tros- og livssynssamfunn. På bakgrunn av innspill fra organisasjonene i nasjonale dialogmøter er det gitt særskilte føringer om at politidistriktene skal ha dialog med trossamfunnene i forkant av muslimske høytider.

Status: løpende

Kunnskap og kompetanse

Tiltak 13: Innhente mer kunnskap om diskriminering av muslimer i arbeidslivet

Ansvarlig: Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Arbeids- og inkluderingsdepartementet har inngått kontrakt med Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved Oslo Met om et forsknings- og utredningsprosjekt med oppstart i 2022. Rapporten «Jeg er for mangfold, men ...» Diskriminering av muslimer på arbeidsmarkedet: erfaringer, perspektiver og tiltak ([Nova rapport nr 12/23 \(oslomet.no\)](#)) ble publisert i desember 2023.

Av rapporten går det frem at arbeidsgiverne selv mener de vil innkalle kvalifiserte søkere til intervju, uavhengig av om de er muslimer, eller ikke. Om lag ni av ti blant de spurte arbeidsgiverne svarer at det er litt eller veldig sannsynlig at de vil kalle inn en søker som er muslim, til intervju. Nær ni av ti sier seg også enige i at det avgjørende er hvilken kompetanse folk har, og ikke hvilken religion de tilhører. Ved spørsmål/påstander knyttet til aktiv religiøsitet skiller arbeidsgiverne seg i noe større grad. Flere, særlig i små virksomheter, gir støtte til påstander som uttrykker skepsis til muslimer som praktiserer sin tro aktivt. Generelt er mannlige arbeidsgivere i større grad skeptiske enn kvinnelige, og private arbeidsgivere er mer skeptiske enn offentlige.

Arbeidsgiverne forstår selv diskriminering som et holdningsproblem, fundert i fordommer og frykt for annerledeshet. Dette oppfattes ofte å gjelde «noen andre», og kan stå i veien for å ta i bruk virkemidler mot diskriminering. Når det gjelder tiltak, svarer bare litt over halvparten av arbeidsgiverne som inngår i undersøkelsen bekreftende på at de kjenner til aktivitets- og redegjørelsesplikten. Det som avtegner seg i denne undersøkelsen er ifølge forskerne ikke først og fremst et holdningsproblem, men et handlingsproblem. For dem som utsettes for diskrimineringen, medfører erfaringen store personlige kostnader.

Undersøkelsen blant muslimer synliggjør omfattende erfaringer med fordommer og diskriminering, og flere har opplevd dette i forbindelse med jobbsøking eller avansement på arbeidsplassen. Noen oppgir å ha søkt flere ganger på jobber de åpenbart er kvalifisert for, uten å komme til intervju. Andre har fått høre at arbeidsgiver ikke ønsker flere med hijab på arbeidsplassen, eller at kunder kan reagere på dem. Det presiseres at det her er den subjektive opplevelsen av diskriminering som fanges opp, og dette gjennom et svært begrenset antall intervjuer. Erfaringene er likevel i overensstemmelse med andre undersøkelser som viser at diskrimineringserfaringer er vanlige blant muslimer (Bangstad mfl. 2022, Moe mfl. 2023).

Forskerne fastslår at mange av tiltakene mot diskriminering så langt synes å ha begrenset effekt. Litteraturoppsummeringen tyder likevel på at det er mange tiltak som potensielt kan bidra til å redusere diskriminering i arbeidslivet, men hvorvidt de vil fungere, henger blant annet sammen med årsakene til diskriminering. Det er dermed vanskelig å identifisere generelle tiltak som fungerer godt. Forskerne anbefaler økt satsing på tiltak som på ulikt vis bidrar til å 1) bevisstgjøre arbeidsgivere på egne bias i beslutningsprosesser og 2) tilby og ta i bruk verktøy for å overstyre slik bias når beslutninger skal tas.

Status: fullført

Tiltak 14: Kunnskapsformidling om rasisme og diskriminering

Ansvarlige: Kultur- og likestillingsdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Rapporten [Kunnskapsformidling om rasisme og diskriminering | IMDi](#) er utarbeidet av Proba Samfunnsanalyse, på oppdrag av Bufdir og IMDi, og formålet har vært å kartlegge norske kommuners arbeid mot rasisme og diskriminering.

Kartleggingen viser at det er store forskjeller i typer lokale tiltak som er utarbeidet innenfor områdene inkludering, rasisme og diskriminering. Når det gjelder tiltak og prosjekter som aktivt skal motarbeide, forebygge eller håndtere rasisme og diskriminering, er det relativt få gode eksempler å finne, og kun et mindretall av tiltakene retter seg mot majoritetsbefolkningen.

Rapporten gir en rekke anbefalinger om hvordan handlingsplaner, veiledere og gode eksempler kan gjøres enda bedre kjent for landets kommuner. Blant annet anbefaler rapporten at statlige aktører benytter allerede etablerte kanaler for formidling. Nasjonale myndigheter bør kommunisere tydelige forventninger om at arbeidet mot diskriminering på grunnlag av etnisitet og religion skal ha en sentral plass i kommunenes redegjørelse.

Status: fullført

Tiltak 15: Forsknings- og utredningsoppdrag om sammenhenger mellom opplevelse av negative holdninger og diskriminering av muslimer, deres deltakelse på ulike samfunnsområder og opplevd tilhørighet

Ansvarlig: Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Rapporten [Diskrimineringserfaringer blant muslimer i Norge \(imdi.no\)](#) er utarbeidet av Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter og Likestillingscenteret KUN, på oppdrag fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi).

Studien bygger på tidligere kvantitative undersøkelser i 2017 og 2022 om holdninger til jøder og muslimer. I spørreundersøkelsen i 2022 oppga 21 prosent at de hadde erfaringer med diskriminering i møte med offentlige institusjoner på bakgrunn av sin religiøse identitet, en økning fra 15 prosent i 2017. Yngre opplever dette i sterkere grad enn eldre. Det er eksempler i materialet på mistillit til norske institusjoner, men dette er ikke et fremtredende trekk. I større grad er det flere som sier de har mistet tillit til sjefer eller mellomledere, eller er skeptiske til mediens troverdighet, på bakgrunn av sine opplevelser.

Spørreundersøkelsen fra 2022 viser at møter med negative holdninger er en utbredt erfaring blant muslimer i Norge. 43 prosent av respondentene har opplevd en følelse av ikke å høre til i det norske samfunnet «ofte» eller «noen ganger» i løpet av de siste 12 månedene, og 33 prosent svarer at de noen ganger skjuler sin religiøse identitet av frykt for negative holdninger.

Arbeidslivet trekkes frem gjennomgående som en arena der mange har opplevd diskriminering. Beskrivelsene spenner fra ansettelsesprosesser, opplevelser av å bli forbigått i interne opprykk, møter med fordommer, hets fra kunder og klienter, til fordomsfulle kommentarer fra kolleger.

Det offentlige rom (kollektivtransport, butikklokaler, gatebilde og lignende) trekkes også frem som en sentral arena hvor diskriminering forekommer. Et tredje område er skole og utdanning hvor det rapporteres om et bredt spekter av negative erfaringer, fra trakassering fra medelever til opplevelser av læreres ignoranse eller direkte antagonisme overfor islam.

De erfaringsbaserte fortellingene beskriver en utsatthet for diskriminering knyttet til synlighet, og særlig gjelder dette bruk av hijab og det å ha et muslimsk navn i forbindelse med jobbsøknader. Informanter beskriver at det er en psykisk belastning å oppleve diskriminering. For noen av informantene, var sosial tilbaketrekking en konsekvens av diskrimineringserfaringer.

Status: fullført

Innsats utenfor Norge

Tiltak 16: Videreføre Norges omfattende satsning på tros- og livssynsfrihet og tros- og livssynsminoriteters rettigheter

Ansvarlig: Utenriksdepartementet

Det er utarbeidet en ny veileder for utenriktjenestens arbeid med tros- og livssynsfrihet som ble lansert av utenriksministeren 6. juni 2023.

Norge deltar aktivt i Den internasjonale trosfrihetsalliansen (IRFBA) som har tatt opp spørsmål om trosfrihet i Afghanistan og for ahmadiyya-muslimer i Pakistan, uttrykt bekymring for bortkomne jesidi-kvinner i Syria og Irak og for utstrakt forfølgelse av bahaier i Iran.

Norge har deltatt på og holdt innlegg under Istanbulkonferansen, hvor grensedragningen mellom trosfrihet og ytringsfrihet ble debattert.

Status: løpende

Tiltak 17: Fortsatt inkludere tros- og livssynsfrihet og hensynet til religiøse minoriteter i de periodiske landgjennomgangene (UPR) i FNs menneskerettighetsråd

Ansvarlig: Utenriksdepartementet

Dette er et løpende arbeid. India, Pakistan og Algerie er eksempler hvor Norge nylig har bidratt med innspill når det gjelder tros- og livssynsfrihet og hensynet til religiøse minoriteter i de periodiske landgjennomgangene (UPR). For kommende UPR-gjennomganger hvor det ansees relevant vil det også legges vekt på tros- og livssynsfrihet.

Status: løpende

Tiltak 18: Styrke kontakten med OSSE/ODIHR om arbeidet på feltet religiøse minoriteter

Ansvarlig: Utenriksdepartementet

Norge har hatt besøk fra formannskapet i Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE) sin personlige representant for bekjempelse av diskriminering av muslimer. Den personlige representanten, ambassadør Mehmed Pacaci, hadde i desember 2020 samtaler med Utenriksdepartementet, Kultur- og likestillingsdepartementet og Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter under slutføringen av arbeidet med Handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer (2020-2023). Møtene måtte gjennomføres digitalt på grunn av koronapandemien.

Utenriksdepartementets spesialrepresentant for tros- og livssynsfrihet besøkte OSSE/ODHIR i 2022 for å styrke kontakten med OSSE om deres arbeid på området tros- og livssynsfrihet.

Norge har hatt formannskapet i OSSEs komité for den menneskelige dimensjon i 2021 og 2022 og har i kraft av dette bidratt til å sette søkelys på toleranse og ikke-diskriminering for religiøse minoriteter og andre grupper.

Norge undertegnet i november 2023 et EU koordinert felles-innlegg om bekjempelse av alle former for diskriminering, inkludert hat mot muslimer.

Status: løpende